

Черноморското плаване на Св. св. Кирил и Методий с дромон и тяхното гостуване в Созопол, Поморие, Несебър и Варна

На 24 май 2017 пред морския храм „Св. Николай“ във Варна се проведе четене на житието на равноапостолните Кирил и Методий - просветители славянобългарски, което ме накара отново да потърся отговор на въпросите:

Кога и къде св. братя са стъпвали на днешната българска земя?
В тяхното житие на стр. 280 се казва, че византийският император Михаил III повикал Константин Философ през късната есен на 860г. в двореца в Константинопол.

Византийските кораби на кея пред императорския дворец в Константинопол.

Императорът заповядал на Константин Философ да се потготви за мисия при хазарите в Крим, на които да им се разясни учението за Света Троица, тъй като „никой друг не може да извърши това както трябва.“

Константин рече:

- Щом заповядваш, господарю, аз с радост ще отида за тази работа - пеш и бос, без всичко онова, което Бог е казал на учениците Си да носят.

А царят му възрази:

-Ако ти би искал да направиш това от свое име, добре говориш, но като имаш предвид царската ми власт и достойнство, иди със съответните почести и с царска помощ.

Константин веднага тръгна на път.“ ... Следващото изречение на житието веднага ни пренася в Херсонес Таврически, византийска колония на Крим: „Като стигна в Херсон, той (Константин) изучи еврейския език...”

Тук възникват допълнително въпросите:

Каква е царската помощ?

Как е стигнал Константин до Крим, по суша или по море?

Св. св. Кирил и Методий в Крим.

Отговорът намираме на следващата страница 281:

„Той убеди архиепископа и като се качиха на кораба заедно с целия клир и с благочестивите граждани, отидоха на мястото

(Севастопол, където намират мощите на св. Климент папа Римски, вижте подробно в „Мисията на Константин Философ-Кирил в Крим“). По нататък четем:

„Като се качи на кораб, Константин пое пътя към Хазарската земя, между Меотийското езеро (Азовско море) и Каспийската врата на Кавказките планини (при аланите).“

Вероятно императорът е дал на светите братя голям бърз и представителен кораб „бегач“ (дромон), с който те да плават в Черно море при тази официална дипломатическа мисия. Какви са другите варианти?

Вторият вариант: Каляска за делегацията и ескорт от конна гвардия, с която да прекоси територията на България (с която преди 5 години е водил война) е опасен, бавен и затова неприемлив.

Третият вариант: Константин Философ да тръгне веднага с малко корабче и после в Херсонес да наеме по-голям кораб е също немислим, защото това ще унижи неговото царско достойнство.

Византия вече си е върнала отново своите морски бази – колонии по западното черноморско крайбрежие като Анхиало и Месембрия и там трябва да се демонстрира постоянно значителна военноморска мощ и присъствие.

Хазарският хаганат е отбелязан в червено.

Четвъртият вариант: Константин Философ да тръгне с кораб обратно на часовниковата стрелка покрай източното черноморско крайбрежие покрай Грузия, спокойно можем да отхвърлим защото: Константин плава в друга посока с кораб към Хазарската земя между Азовско море и Кавказ и след това продължава към Константинопол. Т.е. той се е връща от Грузия по часовниковата стрелка покрай източния черноморски бряг.

Залезът над Понт Евксинос (Черно море).

Предполагаме, че дромонът с посланниците е избрал по-гостоприемния и по-безопасен път покрай западния бряг на Понт Евксинос, като са преминали през Аполония (Созопол), Анхиало (Поморие), Одесос (Варна), Томис (Констанца) до Херсонес (Севастопол) с цел почивка на екипажа и зареждане на вода и храна.

Този маршрут почти съвпадаше с този на маршрута ни във ветроходната ни Черноморската регата Tall Ships 2016: Варна – Констанца – Новоросийск – Сочи - Варна.

Предполагаме, че византийските пратеници са направили една пълна обиколка на Черно море по часовниковата стрелка като нас! Понт Евксинос е бил изключителна византийска собственост, контролирана от имперския флот и черноморските бази за периода от основаването на Източната Римска империя до превземането на Константинопол от кръстоносците в 1204 г.

За да потвърдим маршрута на плаването на Св. Кирил и Методий ние ще разгледаме някои специфични особености на византийската навигация в Черно море.

Климатът и технологията са двата важни фактора, определящи навигацията в Черно море. Мореплаването обичайно е ограничено от хубавото време, т.е. всички месеци между април и октомври. Обичайното „mare clausum” т.е. забраната за мореплаване участниците в регатата през 2016 г. решиха да смело да пренабрегнат, като я насрочиха от 8 септември до 4 октомври 2016.

След внезапния щорм по време на втората гонка, руският ветроход „Надежда“, не загуби надежда след счупването на фок мачта и отново изду останалите здрави и закърпени платна и продължи успешното си участие в регатата.

Рядко се случва Черно море да е затворено за навигация поради климатични аномалии, като замръзването на морето през октомври 763 г. Преобладаващите северни ветрове и течения улесняват плаването от север на юг, но поставят тежка задача на капитаните при плаването от юг на север. Това бе наблюдавано и по време на първата гонка от Томис (Констанца) до Крим. Северният вятър и течението заличиха добрия старт и на сутринта установихме, че въпреки усилията на целия екипаж ние бяхме направили много малък напредък към целта Крим. Вярното решение беше да не плаваме през нощта, а да хвърлим котва и да изчакаме да се смени вятъра. След настъпилото безветрие гонката бе прекъсната и запалихме двигателя. Опитните византийски мореплаватели не са разчитали много на новите латински платна, а са наблягали повече на веслата по време на безветрие!

Макет на византийският дромон с който най-вероятно са плавали св. Кирил и Методий в Черно море.

Предполага се че византийският дромон е бил подобен по размери на нашия „Royal Helena” с три мачти и с еднакво газене. Вероятно е бил от класа бирема т.е. с два реда гребци по 20 човека - един под палубата и втори над палубата. В носа на кораба имало дълга стрела (перониум), с която чупели веслата на вражеския кораб, който губел маневреност и ставал лесна жертва на гръцкия огън или абордажна атака.

Останките от византийския кораб на дъното на Черно море, показват новаторската оребрена (шпангоутна) носеща конструкция на корпуса.

Понякога северните ветрове (борейи) водят до тежки последици за византийския флот като корабокрушението на целия имперски флот край западния черно морски бряг при Анхиало (Поморие) през 766 г. и край Месембрия през 775 г. Дори успешният десант на 2000 конника и пехота край Варна в 773 г. на Константин V Погонат с 2000 кораба и последвалият десант в 774 г. край Несебър с 2500 кораба и

30 000 конника и пехота не донасят победата на императора
иконоборец след деветте похода срещу Дунавска България.

*Морската буря през ноща от Айвазовски.
Сякаш Богородица взима под своят покров (омофор)
България и изпраща катастрофалните бури срещу
византийския иконоборчески флот!*

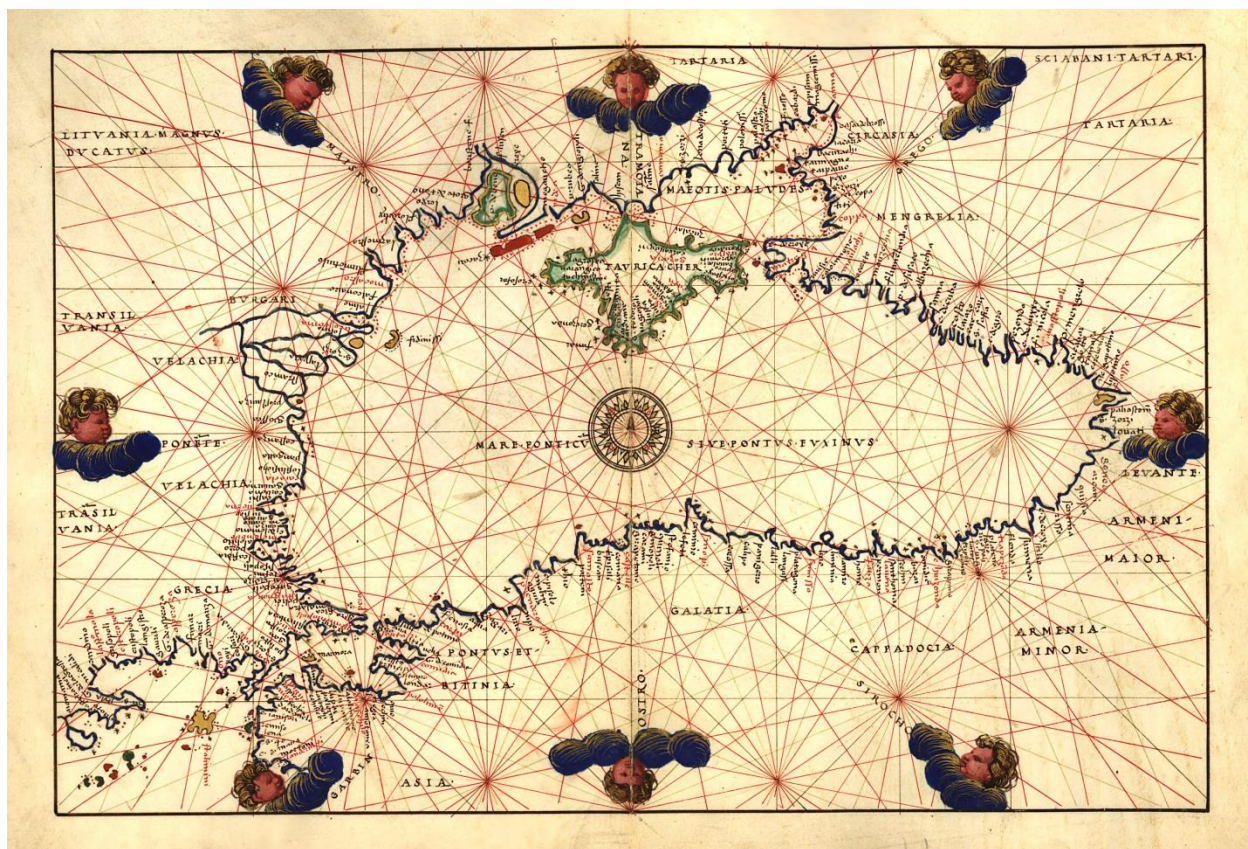

Византийският дромон атакува викингските дракари.

През юни 860 г. византийските дромони с пирона пробиват, повдигат и дори обръщат и потапят леките дракари на „русите“ викинги, обсаждащи Константинопол. Затова предполагаме, че императорът е предоставил на братята този маневрен и мощен дромон, доказал се успешно в морските сражения.

Основен наръчник на всеки византийски капитан е периплой. „*Periplus Euxeinou Pontou*“ или „Плаването в Черно море“ е наръчник, съставен не по-рано от първата половина на VI век и е най-популярният. Това е компилация от три древни географски текста. Всъщност това е първият и последният известен пример за един византийски източник, отнасящ се изключително до навигацията в Черно море. Ограниченият брой навигационни ръководства може да се обясни с морските и военните трактати (*naumachika* и *taktika*), които разкриват, че византийската морска философия се основава предимно на опитен пилот, а не на специални по-модерни устройства като компас и астролабия.

Италианска карта на Черно море от 1544 г.

Едва след падането на Константинопол в 1204 г. започва навигацията през зимния период и пресичането на Черно море директно от Константинопол до Крим от генуезките кораби.

Няма съмнение, че в 860 г. опитният византийски капитан на дромона – кентарх е разполагал с такъв наръчник периплой и е взел мъдрото решение да плава покрай западния черноморски бряг към Крим като са гребели през деня, а не е взел авантюристичния курс напреко към Крим. Вечерта мореплавателите са търсили убежище във византийските военноморски бази Аполония, Анхиало, Одесос и Томис, където екипажа си е почивал след дневния преход.

Ето един съвременен пример:

След успешно изпитание след ремонт на гръцки танкер във Варненския залив внезапно се разрази буря и стана опасно сдатъчната команда да слезе по трапа и прехвърли на малкия пилотски катер, който се мяташе от вълните нагоре надолу. Наложил се танкерът да потърси убежище в тихото Варненското езеро, където тази операция стана безопасна. Византийските капитани са знаели къде е устието на река Варна, което води до безопасното убежище в езерото.

Първата част на мисията на Св. св. Кирил и Методий, плаването покрай западния черноморски бряг до Херсонес успешно приключва преди да настъпи зимата на 860-861 г. т.е. преди морето да се затвори за мореплаване.

Но защо това не е отбелязано в отчета на Константин Философ за обретение (намиране) мощите на Св. Климент? Ами защото това не е било толкова важно от византийска гледна точка. Нищо изключително не се е случило при плаването покрай западния (нашия) черноморски бряг. Няма срещи с български представители, бури и корабокрушения, а само молитви и нощувки в родните византийски тихи пристанища. Слава Богу, по важни са били молитвите към Бог на светите братя да бъдат чути, отколкото нощувките да бъдат описани.

За съжаление не са открити артефакти, като доказателство за посещението на светите братя в нашите черноморски градове

Созопол, Поморие и Варна, бивши византийски колонии, които са на един дневен гребен преход разстояние по между си.

Досега не са ми известни факти или обстоятелства, които да противоречат на хипотезата ни за черноморското плаване с дромон на Св. св. Кирил и Методий покрай нашият бряг.

След хазарската мисия идва ред на българската мисия, когато Св. Кирил и Методий покръстват цар Борис I в град Равен на река Брегалница във Вардарска Македония. Българската мисия обаче прекъсва защото трябва да се постигне каноничното признаване на азбуката.

Днес ние притежаваме отчета на Константин Философ за обретение мощите на Св. Климент папа Римски. Тези свети мощи изиграват решаваща роля за каноничното утвърждаване на нашата азбука в Рим като средство за разпространение на Божието слово или благовестието.

Освен равноапостолните св. братя по нашите земи е бил и Апостол Андрей. Ако се запитаме къде е проповядвал?

Нашите православни съседни румънци ще ни посочат с вяра без научни доказателства пещерата на апостол Андрей в Добруджа на 5 км от нашата граница.

Ако попитаме вярващите православни у нас:
Къде в кой храм на черноморския ни бряг братята Кирил и
Методий са могли да се помолят за успеха на мисията си?

Вярвам, че мнозина българи ще могат да ни доведат до този стар митрополитски византийски храм в Несебър!

Боже пази България и кирилицата!

Писа грешният кап. инж. корабостроител
Цветан ДИМИТРОВ,
Денят на славянската писменост, 2017

Снимки: Цветан Димитров и Pinterest

Литература:

1. *Житие на равноапостолните Кирил и Методий, просветители славянобългарски, издание на Зографския манастир.*
2. *Byzantine navigation and sea routes in Black sea, Encyclopedia of the Hellenic world.*